

Verslag van de geslaagde 16e Studiedag Heidebeheer in Epe

VAN STUDIEDAG HEIDE- BEHEER NAAR STUDIEDAG NATUURBEHEER?

H. Dekker

Hotel De Witte Berken bij Epe lag er prachtig bij in de najaarszon. Dit etablissement was gekozen als locatie voor de 16e aflevering van de Studiedag Heidebeheer die werd gehouden op 8 september 1999. Sinds vorig jaar hanteert de Stichting Studiedag Heidebeheer een andere formule waarbij de nadruk is komen te liggen op de combinatie tussen een aantal lezingen en een excursie. Ook inhoudelijk is de studiedag duidelijk verbreed. De stichting betwijfelt of de nieuwe opzet is geslaagd, gezien het teruglopende aantal deelnemers. Overigens kunnen ook andere oorzaken hier debet aan zijn. Als een paal boven water staat echter, dat de kleine vijftig aanwezigen een zeer interessante en nuttige studiedag hebben meegemaakt. Het thema van 1999 was 'Stroomversnelling in het natuurbeheer en -beleid'.

126

De burgemeester van Epe, de heer Eland, beet het spits af. Met enige trots verhaalde hij over de pogingen van de gemeente om het natuurbeleid in de praktijk te ondersteunen. Dit komt onder andere tot uiting in het bosbeheer van de gemeente, dat steeds meer de richting in gaat van geïntegreerd bosbeheer. Daarna was het de beurt aan Kooi van het ministerie van LNV. Met humor en veel *schwung* gaf hij de nieuwe koers aan die in het binnenkort te verschijnen nieuwe natuurbeleidsplan is uitgestippeld. Het thema van deze nota is 'full-speed door met de ecologische hoofdstructuur'. Hiervoor worden een aantal nota's gecombineerd zoals de Nota landschap, het oude Natuurbeleidsplan en de nota over biodiversiteit. De nieuwe nota moet helder zijn en de belangrijkste gedachten over het natuur- en landschapsbeleid integreren. Het accent ligt vooral op het versnellen van de realisatie van de EHS, de aanleg van 50.000 ha verbindingzones en meer natuur bij de stad. Opvallend was zijn stelling dat de burger eigenlijk geen wilde natuur wil, maar meer gesteld is op een natuurrijk cultuurlandschap. Kooi waarschuwde dat als de ontwikkeling van de ehs niet sneller gaat, we worden ingehaald door het snel toenemende ruimtebeslag van wegen, stedenbouw en de aanleg van

industrieterreinen. Het evenwicht tussen natuurgebieden en bebouwd gebied is dan zoek. Tevens gaf hij aan dat op een kwart van de landbouwgebieden (500.000 ha) meer ruimte voor natuur en recreatie moet komen. Hoe dat moet liet hij nog even in het midden. Alle mooie plannen te spijt gaat het met de natuur in Nederland nog steeds bergafwaarts. Op de vraag hoe we deze problemen in bestaande natuurgebieden met nog inliggende landbouwgronden kunnen stoppen, moest hij helaas het antwoord schuldig blijven. Zou onteigenen dan misschien toch een oplossing zijn?

Beekwater infiltreren

De heer Vreugdenhil van de provincie Gelderland gaf in sneltreinvaart aan welke plannen zijn provincie heeft met de Veluwe. Nadat hij enthousiast de grote uniciteit van de Veluwe bewees, gaf hij aan dat het behoud van de Veluwe vooral afhankelijk is van samenwerking en zonering. Daarbij behoudt de recreatie haar prominente plaats. Daarnaast zet de provincie alle zeilen bij voor een actief beleid bij het oplossen van problemen als verdroging, versnippering en verzuring. Daarvoor haalt de provincie onder andere het begrip

Nationaal Park Veluwe van stal. Tevens zal zij jiveren voor verbeteren van de fysieke relatie tussen het Veluwe-massief en haar omgeving waaronder het IJsseldal, de Gelderse vallei en de randmeren.

Na de pauze gaf de heer Volkerts van het Waterleidingbedrijf Veluwe uitleg over een anti-verdrogingsproject bij Epe. Hier wordt sinds kort schoon beekwater teruggevoerd naar een infiltratiepunt om hiermee minimaal 25% van de onttrekking voor drinkwater ongedaan te maken. Dit schone beekwater stroomt anders ongebruikt de IJssel in. Het project zorgt voor een stijging van de grondwaterstand variërend van 5 cm tot 3 meter in een gebied van ongeveer 1000 ha. Met name de natuurontwikkelingsgebieden rond Epe plukken de vruchten van het project.

Roozen van het Gelders Landschap kon zijn enthousiasme niet bedwingen toen hij vertelde over zijn zeer succesvolle natuurontwikkelingsproject in het Wisselse veen. Terecht, want het eertijds vermaarde gebied herstelt zich wonderbaarlijk. Nadat het soortenrijke gebied, op één perceel na, in het midden van deze eeuw werd ontgonnen, is de natuur nu op de weg terug. Ontgroning, plaggen, het verhogen van de slootbodems en andere maatregelen hebben binnen vijf jaar geleid tot de terugkeer van parnassia, klokjesgentiaan, armbloemige waterbies en klimopwerranonkel. Dikke veenvorming geven aan dat de veenvorming weer op gang is gekomen. Het Gelders Landschap heeft de smaak te pakken, want er staan nog meer plannen op stapel.

Tot slot van de ochtend hielden de heren Menke (Sprengebehoud) en Koot (Waterschap Veluwe) een humoristische samenspraak over de tegengestelde belangen bij het beheer van beken en sprenge. In de praktijk valt het met deze tegenstelling wel mee, getuige de samenwerking van beide organisaties.

Maaien of niet?

Na de lunch gingen de deelnemers op de fiets langs het natuurontwikkelingsproject Wisselse veen, een prachtige sprengebeek (met visjes) en het infil-

De provincie Gelderland ziet wel wat in één groot nationaal park op de Veluwe.
Foto: Hans Dekker.

tratie-project van het Waterleiding-bedrijf. Met name het Wisselse veen maakte een onuitwisbare indruk. Nieuwe beekjes vinden hier hun weg. Het kwelwater spuit hier bijkans de grond uit. Klokjesgentiaan, twee zonnedauwsoorten en de talrijke Blauwe knoop waren nog duidelijk zichtbaar. Wel ontstond er een discussie over het beheer. Het nog resterende blauwgraslandperceel wordt al jaren gemaaid. Wanneer dit perceel in het begrazingsbeheer wordt meegenomen bestaat een gereede kans dat het unieke karakter van dit perceel sterk wijzigt. 'Continuïteit in ruimt en tijd' is het belangrijke adagium van ecooloog/expert Chris van Leeuwen. Ook hier zou het beheer dat in de loop der eeuwen geleid heeft tot de natuurwaarden, ongewijzigd moeten blijven. Het Gelders Landschap begint dat ook te beseffen en blijft voorlopig maaïen, in ieder geval totdat de bijzondere vegetatie zich heeft verspreid over de rest van het terrein. En toch zou ik ook dan blijven maaïen...

De lommerrijke sprengkop van de Vlasbeek lag er schitterend bij. Een prima voorbeeld van een oude gegraven Veluwse beek. Daarna was het infiltratieproject aan de beurt. Nu stond er nog geen water in de infiltratiebekkens,

maar binnenkort zal er jaarlijks 2,2 miljoen m³ beekwater de grond in zakken.

Volgend jaar is er op de 2e woensdag in september wederom een Studiedag Heidebeheer. Het thema is nog niet bekend. Mogelijk wordt er aandacht besteed aan de controversen tussen soortenbescherming en systeembeheer. Of de stichting de opzet weer wijzigt, is nog de vraag. De huidige opzet is zeer praktisch en leerzaam, het probleem is echter dat velen dat nog niet beseffen. Misschien moet de naam van de studiedag maar eens wijzigen in Studiedag Natuurbeheer. Deze naam doet in ieder geval meer recht aan de inhoud van de huidige studiedagen.

H. Dekker is redacteur van het Vakblad Natuurbeheer.

KORTE MEDEDELINGEN

Onderzoeksinstituut Alterra

Per 1 januari 2000 fuseren het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO) en het Staringcentrum-DLO tot een nieuw instituut: Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Het nieuwe Wageningse instituut zal circa zeshonderd medewerkers tellen en bundelt de kennis op het gebied van de groene leefomgeving en de mogelijkheden tot duurzaam gebruik hiervan: kennis van water, natuur, bos, milieu, bodem, landschap, klimaat, recreatie en het gebruik en beheer van de groene ruimte.

CURSUSSEN

127

Individuele behandeling afvalwater

Het is op steeds meer plaatsen niet meer toegestaan om afvalwater te lozen op het oppervlaktewater. Als de aanleg van rio-lering te duur is, is Individuele Behandeling van Afvalwater een belangrijke optie. Deze cursus geeft inzicht in de technieken, technologieën, kosten en bedrijfsvoering van IBA-systemen. De cursus is bedoeld voor mensen die werkzaam zijn op milieukundig terrein, maar zeker ook voor particulieren die te maken hebben of krijgen met een dergelijk systeem. De cursus duurt twee dagen en wordt op twee locaties gegeven:

- 5 en 12 november 1999 in Den Bosch
- 26 november en 3 december 1999 in Zwolle

De kosten bedragen f 1450,-
Voor meer informatie: Van Hall Instituut, mw G. Luurs of I. Kolkman, tel. 058-2846160.